

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

8 iunie 2016

CSN 7 nr. 235

**Raport
asupra proiectului de lege
pentru modificarea Legii privind
contracurarea activității extremiste
(nr.164 din 14.04.2016), lectura II.**

În conformitate cu Regulamentul Parlamentului, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, sesizată în fond, prezintă spre examinare și dezbateri plenului Parlamentului propunerile și obiecțiile înaintate de către: deputați, comisiile parlamentare permanente, direcția generală juridică, CNA și Guvernul Republicii Moldova asupra proiectului de Lege pentru modificarea Legii privind contracurarea activității extremiste.

Sinteza amendamentelor cu decizia argumentată a Comisiei sunt parte integrantă la prezentul raport.

Ținând cont de faptul că scopul de bază al prezentului proiect de lege este remedierea omisiunilor de ordin normativ ce au apărut în urma deciziei Curții Constituționale, prin care au fost declarate neconstituționale prevederile lit.b) al art.1 din Legea nr.54-XV din 21 februarie 2003 privind contracurarea activității extremiste, consider că noua redacție a prevederilor în cauză, pe care Comisia o susține, este una bine argumentată, clară și explicită.

Reieșind din cele expuse, Comisia solicită plenului Parlamentului examinarea și adoptarea proiectului de lege în cauză în lectura a doua.

Veaceslav UNTILA,
Președinte al Comisiei

SINTEZA
amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor la proiectul de Lege
pentru modificarea Legii privind contracararea activității extremiste
(nr.164 din 14.04.2016), lectura II.

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propuneri, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
1.	<p>Articolul 1. Noțiuni principale</p> <p>În sensul prezentei legi, noțiunile de mai jos au următoarele semnificații:</p> <p><i>extremism</i> – atitudinea, doctrina unor curente politice, care, pe bază de teorii, idei sau opinii extreme, caută, prin măsuri violente sau radicale, să impună programul lor;</p> <p><i>activitate extremistă</i>:</p> <p>b) propagarea și demonstrarea în public a atributelor sau a simbolicii naziste, a unor atribute sau</p>	<p>Art. I. – Articolul 1 din Legea nr.54-XV din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 56-58, art. 245) se modifică după cum urmează:</p> <p>litera b) va avea următorul cuprins:</p> <p>”b) propagarea și răspândirea în public a atributelor sau simbolicii fasciste, naziste, rasiste sau xenofobe, a unor atribute sau simbolici</p>	Guvernul Republicii Moldova	<p>Proiectul are carențe de tehnică legislativă. Astfel, titlul proiectului urmează a fi reformulat și expus reieșind din conținutul acestuia, or proiectul propune modificarea art.1 din Legea nr.54-XV din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste.</p> <p>Complementar, conform art.32 alin.(3) al Legii nr.780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative, dacă actul legislativ conține un singur articol, în loc de numerotare se folosește formula „Articol unic”.</p>	- Se acceptă.
2.	<p>b) propagarea și demonstrarea în public a atributelor sau a simbolicii naziste, a unor atribute sau</p>	<p>”b) propagarea și răspândirea în public a atributelor sau simbolicii fasciste, naziste, rasiste sau xenofobe, a unor atribute sau simbolici</p>	Direcția Generală Juridică a Secretariatului Parlamentului	<p>În contextul examinării proiectului menționat prin prisma prevederilor Legii nr.780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative, Direcția generală juridică vine cu mențiuni la capitolul respectarea tehnicii legislative. Astfel:</p> <p>- În denumirea proiectului de lege se va specifica obligatoriu numărul legii de bază și data adoptării acesteia și anume se va completa cu sintagma ” nr.54-XV din 21 februarie 2003”;</p> <p>- Articolul 1 se va redenumi în ”Articol unic” (temei art.32 alin.(3) din Legea nr. 780-XV care prevede că ”dacă actul legislativ conține un singur articol, în loc de numerotare se scrie formula “Articol unic”);</p>	- Se acceptă.

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propuneri, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
	simbolici asemănătoare, pînă la confundare, cu atributele sau simbolica nazistă;	analogice cu atributele menționate sau care conțin elemente distinctive identice ce pot duce la confundarea cu acestea.		- Ținînd cont de faptul că prevederile lit.b) din art.1 au fost declarate neconstituționale, considerăm că din punct de vedere juridic textul de la lit.b) din proiectul de lege se va expune în redacție nouă și nu se va modifica precum propun autorii inițiativei legislative.	
3.	Notă: Se declară neconstituțională litera b) a art.1 prin Hotărîrea Curții Constituționale nr. 28 din 23.11.2015, în vigoare 23.11.2015	Prin atribute și simboluri fasciste, naziste, rasiste sau xenofobe se înțelege – drapelele, emblemele (elementele grafice), insignele, uniforme, sloganurile, formulele de salut, precum și orice alte asemenea însemne, care promovează ideile, concepțiile sau doctrinele organizațiilor cu caracter fascist, nazist, rasist sau xenofob, precum ura și violența pe motive etnice,	Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media	Să se expună în lit.b) semnificația termenilor propuși în proiect: „simboluri xenofobie”, „simboluri fasciste”, „simboluri naziste”, „simboluri rasiste”, etc.	- Se acceptă ca principiu. A se vedea redacția la pct.7 din sinteză propusă de deputatul Roman Boțan și acceptată de Comisie.
4.			Deputat Ștefan CREANGĂ	Din primul alineat al textului de exclus sintagma „a unor atribute sau simbolici analogice cu atributele menționate sau care conțin elemente distinctive identice ce pot duce la confundarea cu acestea” .	- Se acceptă ca principiu. A se vedea redacția la pct.7 din sinteză propusă de deputatul Roman Boțan și acceptată de Comisie.
5.			Expertiza CNA	Evidențiem că deși lit.b) al art.1 din Legea nr.54-XV/2003 a fost declarată neconstituțională din cauza ambiguității și discrețiilor generate de sintagma „a unor atribute sau simbolici asemănătoare, pînă la confundare”, autorul în redacția propusă admite aceleași lacune utilizînd sintagme care pot fi interpretate în mod arbitrar „atribute sau simbolici	- Se acceptă ca principiu. A se vedea redacția la pct.7 din sinteză propusă de deputatul Roman Boțan

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propuneri, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
		rasiale sau religioase, superioritatea unor rase și inferioritatea altora, antisemitismul, incitarea la xenofobie, naționalismul extremist.”		<p>analogice cu atributele menționate sau care conțin elemente distinctive identice ce pot duce la confundarea cu acestea” și „precum și alte asemenea însemne”.</p> <p>Concomitent, în Hotărârea Curții se menționează că inexistența în lege a unei liste exhaustive a atributelor și simbolurilor naziste, precum și a atributelor și simbolurilor care se aseamănă cu acestea, face din dispoziția normativă o reglementare căreia îi lipsește suficientă specificitate.</p> <p>Curtea a mai specificat că norma contestată vizează limitarea libertății de asociere a organizațiilor care utilizează „atribute sau simbolici asemănătoare, pînă la confundare, cu atributele sau simbolica nazistă”. Întrucît utilizarea acestor atribute sau simboluri echivalează cu exprimarea unei opinii sub forma discursului simbolic, interdicția vizează în mod direct libertatea de exprimare. Prin urmare, libertatea de asociere este afectată în mod indirect, prin limitarea libertății de exprimare.</p> <p>Mai mult, amendamentul propus, pe lîngă atributele și simbolurile naziste, include și cele fasciste, rasiste sau xenofobe. Respectiv, sunt stabilite alte trei categorii cu care poate fi asociată orice tip de simbolică, atribute sau însemne. În același timp, sintagma „orice alte asemenea însemne” poate fi interpretată în mod arbitrar în vederea învinuirii oricărei persoane de promovarea fascismului, nazismului, rasismului și xenofobiei sau în vederea impunerii asociațiilor obștești sau religioase ori a unei alte organizații de a-și</p>	și acceptată de Comisie.

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propuneri, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
				<p>înceta sau suspenda activitatea.</p> <p>În sensul celor expuse, autorul urma să propună definiții sau descrieri ale simbolicii, atributelor sau însemnelor, fiind strict delimitată marja de apreciere a asemănării ce poate duce la confundare.</p> <p>Recomandarea: Urmare a celor expuse supra, opinăm asupra revederii proiectului în vederea eliminării caracterului ambiguu și confuz al amendamentelor propuse.</p>	
6.			<p>Direcția Generală Juridică a Secretariatului Parlamentului</p>	<p>Ținem să atenționăm că redacția nouă a lit.b) din art.1 în varianta prezentată urmează a fi revăzută și reexaminată, deoarece unele prevederi vor crea și pe viitor situații de neclaritate în interpretarea legii. Așa situații cu siguranță va crea fraza <i>"a unor atribute sau simbolici analogice cu atributele menționate sau care conțin elemente distinctive ce pot duce la confundarea cu acestea."</i>, care în legea actuală tocmai a servit drept temei pentru a sesiza Curtea Constituțională.</p> <p>Astfel, întru respectarea unei consecutivități și unei logice juridice considerăm oportun ca după cuvântul "xenofobe" fraza să fie încheiată, excluzând în acest sens a doua parte a propoziției.</p>	<p>- Se acceptă ca principiu.</p> <p>A se vedea redacția la pct.7 din sinteză propusă de deputatul Roman Boțan și acceptată de Comisie.</p>
7.			<p>Deputat în Parlament Roman BOȚAN</p>	<p>La lit. b), în prima propoziție se operează modificările:</p> <p>- sintagma „Propagarea și răspândirea” se substituie cu sintagma „<i>etalarea, confecționarea, răspândirea, precum și</i></p>	<p>- Se acceptă în totalitate, cu excepția ultimei propuneri.</p>

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propunerii, obiecției	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
				<p>deținerea în scopul răspândirii”;</p> <p>Notă informativă: Noțiunea de „propagare” și noțiunea de „răspândire” sunt sinonime conform Dicționarului de Sinonime: (propagare = 1. difuzare. 2. v. răspândire. 3. împrăștiere). Considerăm necesară specificarea că în noțiunea de activitate extremistă se încadrează acțiunile de „etalare, confecționarea, răspândirea, precum și deținerea în scopul răspândirii în public a atributelor și simbolurilor în cauză. Noțiunea „etalare” este utilizată și în art. 322 (Încălcarea modului de folosire a simbolurilor publice) alin. (4) din Codul Contravențional și este oportună utilizarea terminologiei deja existente (DEX: a etala = a expune, a arăta ceva spre a fi privit, admirat).</p> <p>- cuvântul „simbolicii” se substituie cu cuvântul „simbolurilor”;</p> <p>Notă informativă: Conform Dicționarului explicativ al limbii române, noțiunea de „simbolică” înseamnă „ansamblu de simboluri”, or în acest sens pot fi etalate, confecționate, răspândite sau deținute în vederea răspândirii în public simboluri individuale nu doar grupuri de simboluri, astfel norma trebuie exprimată concis și fără echivoc, fără a lăsa loc de interpretări.</p> <p>- sintagma „naziste, rasiste sau xenofobe” se substituie cu</p>	

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propuneri, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
				<p>sintagma „național-socialiste (naziste) sau ale organizației extremiste”;</p> <p>Notă informativă: Prevederile normei trebuie să fie clare și să țină cont de cele expuse în Hotărârea Curții Constituționale nr. 28 din 23.11.2015 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale articolului 1 din Legea nr. 54 din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste): norma trebuie să corespundă „condiției preciziei suficiente sau a previzibilității (...), în situațiile în care legea conferă o anumită marjă de discreție, ea să indice cu suficientă claritate limitele acesteia”. Considerăm oportun, pentru îndeplinirea condiției preciziei suficiente, a preciza/concretiza noțiunea „nazism”, care în conformitate cu Dicționarului explicativ al limbii române, înseamnă „național-socialism”, o doctrină politică rasistă și naționalistă profund antiumană, care, susținând superioritatea rasei ariene, încerca să justifice violența, genocidul, războaiele de cotropire, antisemitismul. Fascismul este o doctrină de partid fondată de B. Mussolini, având la bază naționalismul extremist, cultul personalității conducătorului, corporatismul, anti-bolșevismul, totalitarismul. Exprimarea normei trebuie să fie fără echivoc, fără a lăsa loc de interpretări, ori atribuirea caracterului nazist, ar putea fi făcută și pentru doctrinele care susțin superioritatea unor grupuri sociale și violența împotriva altor grupuri în baza criteriului averii și originii sociale sau etnice, ș.a.. Asta ar crea confuzie și ar duce la</p>	

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propuneri, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
				<p>interpretarea eronată a normei. De aceea specificarea în cauză este necesară. Tot odată, distincția, deși vagă, dintre „fascism”, „național-socialism (nazism)” sau „național-bolșevism” totuși există.</p> <p>Sintagma „rasiste sau xenofobe” are în această propoziție caracter tautologic (<i>DEX: tautologie = Greșală de limbă care constă în repetarea inutilă a aceleiași idei, formulată cu alte cuvinte</i>), deoarece fascismul și nazismul sunt prin esență doctrine rasiste și xenofobe.</p> <p>Dacă ne referim la „rasism și xenofobie” ca doctrine și concepții de sine stătătoare, atunci acestea deja sunt incluse în prevederile din art. 1, lit. a) din Legea nr. 54 din 21.02.2003, privind contracararea activității extremiste, conform căreia în noțiunea de „activitate extremistă” se încadrează „provocarea urii rasiale, naționale sau religioase, precum și a urii sociale, legate de violenta sau de chemări la violenta; umilirea demnității naționale; propagarea exclusivismului, superiorității sau a inferiorității cetățenilor după criteriul atitudinii lor față de religie sau după criteriul rasei, naționalității, originii etnice, limbii, religiei, sexului, opiniei, apartenenței politice, averii sau originii sociale.</p> <p>Dacă vorbim de „simboluri și atribute rasiste sau xenofobe” atunci precizăm că prevederile normei trebuie să fie clare și</p>	

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propunerii, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
				<p>să țină cont de cele expuse în Hotărârea Curții Constituționale nr. 28 din 23.11.2015 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale articolului 1 din Legea nr. 54 din 21 februarie 2003 privind contracara activității extremiste): norma trebuie să corespundă „condiției preciziei suficiente sau a previzibilității (...), în situațiile în care legea conferă o anumită marjă de discreție, ea să indice cu suficientă claritate limitele acesteia”. Ori simbolurile/atributele grupărilor/organizațiilor rasiste și xenofobe pot fi diverse și pot crea confuzii. Pentru claritate vom exemplifica: un simbol al rasismului sunt „capetele rase (skin-heads)” dar și clerul unor confesiuni orientale poartă capete rase. Prin urmare nu putem interzice purtarea acestei frizuri, deși pentru unii este un simbol al rasismului. Un alt simbol rasist sunt bocancii militari purtați cu șireturi albe, iar un simbol național-bolșevic sunt bocancii militari purtați cu șireturi roșii. Dar asta nu înseamnă că trebuie să interzicem purtarea bocancilor cu asemenea șireturi. Un alt simbol xenofob și rasist este reprezentarea cifrei „88” care reprezintă „HH”, cifra 8 fiind numărul literei „H” din alfabet, și semnifică „Heil Hitler”. Totuși nu putem interzice numărul 88. Simbolurile și atributele pot fi interzise, în acest context, doar dacă aparțin organizațiilor extremiste, în condițiile legii, prin hotărârea instanței de judecată, fiind caracterizate și precizate clar.</p>	
				În norma inițială declarată neconstituțională, legiuitorul a	

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propuneri, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
				<p>ținut seama de aspectul menționat, referindu-se doar la simbolurile „naziste” „b) propagarea și demonstrarea în public a atributelor sau a simbolicii naziste, a unor attribute sau simbolici asemănătoare, pînă la confundare, cu attributele sau simbolica nazistă;”</p> <p>De aceea am înglobat noțiunile respective prin includerea sintagmei attribute și simboluri ale „organizației extremiste” (care pot fi și rasiste și xenofobe, șovine ș.a.). Conform art. 1 din Legea nr. 54 din 21.02.2003, privind contracararea activității extremiste, „organizația extremistă”, este cea pentru care, „instanța de judecată a pronunțat o hotărâre definitivă privind încetarea sau suspendarea activității în legătură cu desfășurarea activității extremiste”. Mai mult ca atât, este absolut evident că nu doar simbolurile și attributele fasciste sau naziste trebuie interzise, dar și oricare simboluri ale organizațiilor extremiste, calificate ca atare printr-o hotărâre definitivă a instanței de judecată. Acestea pot avea caracter extremist, nu doar sub aspect politic, rasial, etnic, dar și de ordin religios/spiritual sau de altă natură (vezi cazul <i>Aum Shinrikyo</i>, sectă totalitară, distructivă din Japonia). Prin urmare specificarea în acest sens a noțiunii de organizație extremistă este imperioasă.</p> <p>- sintagma „a unor attribute sau simbolici analogice cu attributele menționate sau care conțin elemente distinctive</p>	

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propunerii, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
				<p>identice” se substituie cu sintagma „a atributelor sau simbolurilor create prin stilizarea atributelor sau simbolurilor fasciste, național-socialiste (naziste) sau ale organizației extremiste”</p> <p>Notă informativă: În conformitate p. 70 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 28 din 23.11.2015 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale articolului 1 din Legea nr. 54 din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste, Curtea a subliniat faptul „că identificarea „atributelor și simbolurilor asemănătoare, până la confundare, cu cele naziste” contravine principiului interzicerii analogiei sau a interpretării extensive în materie penală, dacă acest lucru reprezintă un dezavantaj pentru persoana acuzată. Atributele sau simbolurile în cauză putând fi determinate de o manieră arbitrară ad casu.” Prin urmare considerăm oportună excluderea cuvântului „analogice”, iar pentru a corespunde condiției preciziei suficiente și necesității delimitării marjei de apreciere cu privire la „asemănare” e necesară precizarea privind etalarea și răspândirea atributelor sau simbolurilor organizațiilor extremiste, fasciste sau naziste „create prin stilizarea” atributelor sau simbolurilor menționate. Aceste cerințe rezultă din Hotărârea Curții Constituționale nr. 28 din 23.11.2015.</p> <p>(DEX: a stiliza ~éz tranz. 1) A supune unor modificări de formă sau/și de conținut, păstrând esențialul; A reprezenta</p>	

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propuneri, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
				<p>simplificat un obiect cu păstrarea elementelor esențiale; A prelucra, păstrând elementele originare esențiale.)</p> <p>După prima propoziție la lit. b), se completează cu o nouă propoziție: - Nu se consideră etalare, confecționare, răspândire, precum și deținerea în scopul răspândirii în public a atributelor sau simbolurilor fasciste, național-socialiste (naziste) sau ale organizației extremiste, reprezentarea acestora în manuale/cărți sau pe un alt suport cu caracter științific/educațional, expunerea acestora în cadrul unor expoziții cu caracter științific/educațional sau confecționarea, deținerea și utilizarea acestora în cadrul reprezentărilor de teatru/cinema sau în cadrul activității de reconstituire istorică, în care participanții desfășoară un program după un plan prestabilit pentru a recrea diverse aspecte ale unui eveniment sau perioade istorice.</p> <p>Notă informativă: Ținând cont de p. 69 al Hotărârii nr. 28 din 23.11.2015 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale articolului 1 din Legea nr. 54 din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste, trebuie neapărat să specificăm că utilizarea atributelor și simbolurilor menționate nu întotdeauna înseamnă „activitate extremistă” (expoziții științifice/ educaționale cu caracter</p>	

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propuneri, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
				<p>istoric, reprezentarea în spectacole și filme, în cadrul activității de reconstituire istorică (activitate prin care participanții desfășoară un program după un plan prestabilit pentru a recrea diverse aspecte ale unui eveniment sau perioade istorice).</p> <p>A doua propoziție din lit. b) se expune în redacție nouă:</p> <p>- Prin atribute și simboluri fasciste se înțelege - drapelele, emblemele (elementele grafice), insignele, uniforme, sloganurile, formulele de salut, precum și orice alte asemenea însemne ale Partidului Național Fascist din Italia (Partito Nazionale Fascista -PNF, 1921 - 1943), Partidului Republican Fascist din Italia (Partito Fascista Repubblicano – PFR, 1943 - 1945).</p> <p>- Prin atribute și simboluri național-socialiste (naziste) se înțelege - drapelele, emblemele (elementele grafice), insignele, uniforme, sloganurile, formulele de salut, precum și orice alte asemenea însemne ale entităților existente în Germania nazistă (1933-1945), cu structurile subordonate acestora: Partidul Național Socialist Muncitoresc German (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei –NSDAP, 1919-1945), Eșalonul de protecție (Schutzstaffel (SS), Serviciul de securitate al</p>	

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propunerii, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
				<p><i>Reichsführerului SS (Sicherheitsdienst des Reichsführers SS (SD), Poliția Secretă de Stat (Geheime Staatspolizei (Gestapo), Batalioanele de asalt (Sturmabteilung (SA), Forțele Armate (Wehrmacht).</i></p> <p><i>- Prin atribute și simboluri ale organizației extremiste se înțelege: drapelele, emblemele (elementele grafice), insignele, uniforme, sloganurile, formulele de salut, precum și orice alte asemenea însemne ale organizației extremiste.</i></p> <p>Notă informativă: Cerințe rezultă din p. 69 al Hotărârii nr. 28 din 23.11.2015 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale articolului 1 din Legea nr. 54 din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste, care semnaleză: „(1) inexistența unor definiții sau descrieri a atributelor și simbolicii naziste în Lege; (2) lipsa delimitării marjei de apreciere cu privire la „asemănarea, până la confundare” cu atributele sau simbolica nazistă” Astfel, formularea „atribute/simboluri asemănătoare, până la confundare, cu atributele sau simbolica nazistă” nu trebuie să creeze o stare de incertitudine sub aspectul reperului și indicării cu exactitate care sunt atributele/simbolurile naziste, fasciste, ale organizației extremiste.</p> <p>În ce privește atributele/simbolurile fasciste am precizat că</p>	

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propuneri, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
				<p>acestea se referă la însemnele Partidului Național Fascist din Italia (Partito Nazionale Fascista -PNF, 1921 - 1943), Partidului Republican Fascist din Italia (Partito Fascista Repubblicano – PFR, 1943 - 1945).</p> <p>Atributele și simbolurile național-socialiste (naziste) se referă la însemnele entităților existente în Germania nazistă (1933-1945), cu structurile subordonate acestora: Partidul Național Socialist Muncitoresc German (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei –NSDAP, 1919-1945), Eșalonul de protecție (Schutzstaffel (SS), Serviciul de securitate al Reichsführerului SS (Sicherheitsdienst des Reichsführers SS (SD), Poliția Secretă de Stat (Geheime Staatspolizei (Gestapo), Batalioanele de asalt (Sturmabteilung (SA), Forțele Armate (Wehrmacht), a căror conducere sau entitățile în întregime au fost inculpate/recunoscute de Tribunalul Militar Internațional de la Nuremberg drept organizații criminale.</p> <p>Prin atribute și simboluri ale organizației extremiste sunt cele ale organizației pentru care, „<i>instanța de judecată a pronunțat o hotărâre definitivă privind încetarea sau suspendarea activității în legătură cu desfășurarea activității extremiste</i>” (art. 1 din Legea nr. 54 din 21.02.2003, privind contracararea activității extremiste,).</p> <p>Din textul original al propoziției a doua din lit. b), în</p>	

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propunerii, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecții	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecții	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
	<p><i>materiale cu caracter extremist</i> – documente ori informații pe un alt suport, inclusiv anonime, destinate să fie făcute publice, avînd scopul de a îndemna la desfășurarea activității extremiste, de a argumenta sau a justifica necesitatea desfășurării unei asemenea activități ori de a justifica practica comiterii unor crime de război sau a unor alte crime întru nimicirea totală sau parțială a vreunui grup etnic, social, rasial, național sau religios.</p>			<p>expunerea în redacție nouă, am exclus sintagma trebuie exclusă „precum ura și violența pe motive etnice, rasiale, sau religioase, superioritatea unor rase și inferioritatea altora, antisemitismul, incitarea la xenofobie, naționalismul extremist”</p> <p>Notă informativă: Pentru a nu admite dublarea prevederilor, sintagma menționată trebuie exclusă, deoarece prevederea în cauză rezultă evident și repetă pe cea din art. 1, lit. a) din Legea nr. 54 din 21.02.2003, privind contracararea activității extremiste, care, printre altele, prevede că activitate extremistă este „provocarea urii rasiale, naționale sau religioase, precum și a urii sociale, legate de violență sau de chemări la violență; umilirea demnității naționale; provocarea dezordinilor în masă, comiterea faptelor de huliganism sau actelor de vandalism pe motive de ură sau vrajbă ideologică, politică, rasială, națională sau religioasă, precum și pe motive de ură sau vrajbă față de vreun grup social; propagarea exclusivismului, superiorității sau a inferiorității cetățenilor după criteriul atitudinii lor față de religie sau după criteriul rasei, naționalității, originii etnice, limbii, religiei, sexului, opiniei, apartenenței politice, averii sau originii sociale”</p> <p>La art. 1 din Legea nr. 54 din 21.02.2003, privind contracararea activității extremiste, la definiția „materiale cu caracter extremist”, după sintagma „inclusiv anonime,” se completează cu sintagma „atribute sau simboluri fasciste,</p>	

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propuneri, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
	<p>Articolul 10. Registrul materialelor cu caracter extremist</p> <p>(1) Ministerul Justiției ține registrul materialelor cu caracter extremist.</p> <p>(2) Copia de pe hotărîrea instanței de judecată rămasă definitivă privind declararea materialului informațional ca avînd caracter extremist se expediază Ministerului Justiției care, prin ordin, include materialul indicat în hotărîrea instanței de judecată în registrul materialelor cu caracter extremist.</p> <p>(3) Ordinul privind includerea materialului în registrul materialelor cu caracter extremist se publică în Monitorul</p>			<p><i>național-socialiste (naziste) sau ale organizațiilor extremiste, atribute sau simboluri create prin stilizarea atributelor sau simbolurilor fasciste, național-socialiste (naziste) sau ale organizației extremiste”</i></p> <p>Notă informativă: Este evident că atributele sau simbolurile fasciste, național-socialiste (naziste) sau ale organizațiilor extremiste sunt <i>materiale cu caracter extremist</i>, dar în definiție acestea nu se regăsesc, fapt pe care propunem să îl remediem.</p> <p>La art. 10 din Legea nr. 54 din 21.02.2003, privind contracararea activității extremiste, se operează modificările:</p> <ul style="list-style-type: none"> - În denumirea art. 10, după cuvîntul „Registrul” se completează cu sintagma „<i>organizațiilor extremiste și</i>”; - În alin (1) art. 10, după cuvîntul „registrul” se completează cu sintagma „<i>organizațiilor extremiste și</i>”; - În alin (2) art. 10, după sintagma „Copia de pe” se completează cu sintagma „<i>hotărîrea instanței de judecată rămasă definitivă privind încetarea sau suspendarea activității asociației obștești sau religioase, mijlocului de informare în masă ori altei organizații în legătură cu desfășurarea activității extremiste sau copia de pe</i>”; după sintagma „care, prin ordin, include” se completează cu sintagma „<i>organizația sau</i>”, iar după 	

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propuneri, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
	<p>Oficial al Republicii Moldova și în mijloacele de informare în masă republicane.</p> <p>(4) Ordinul privind includerea materialului în registrul materialelor cu caracter extremist poate fi atacat, în modul stabilit, în instanța de judecată.</p> <p>(5) Difuzarea pe teritoriul Republicii Moldova a materialelor incluse în registrul materialelor cu caracter extremist se interzice.</p> <p>(6) Persoanele vinovate de pregătirea, difuzarea sau păstrarea ilegală, în scopul difuzării ulterioare, a materialelor menționate sînt trase la răspundere penală ori administrativă.</p>			<p>sintagma „în registrul” se completează cu sintagma „organizațiilor extremiste și”;</p> <p>- În alin (3) art. 10, după cuvântul „includerea” se completează cu sintagma „organizației sau”, iar după sintagma „în registrul” se completează cu sintagma „organizațiilor extremiste și”;</p> <p>- În alin (4) art. 10, după cuvântul „includerea” se completează cu sintagma „organizației sau”, iar după sintagma „în registrul” se completează cu sintagma „organizațiilor extremiste și”;</p> <p>- În alin (5) art. 10, cuvântul „Difuzarea” se substituie cu sintagma „Activitatea organizațiilor și difuzarea”, iar după sintagma „în registrul” se completează cu sintagma „organizațiilor extremiste și”;</p> <p>- În alin (6) art. 10, cuvântul „Persoanele vinovate de” se completează cu sintagma „crearea, conducerea sau organizarea activității unei organizații extremiste, aderarea și participarea în calitate de membru în organizația extremistă,”; cuvântul „menționate” se substituie cu sintagma „cu caracter extremist”, iar sintagma „ori administrativă” se exclude.</p> <p>Notă informativă: Redenumirea „Registrului materialelor cu caracter extremist” în „Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist” este necesară, deoarece</p>	

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propuneri, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
				<p>acest registru trebuie să conțină și lista organizațiilor extremiste nu doar materialele cu caracter extremist. Organizațiile extremiste sunt incluse în Registru în temeiul hotărârii instanței de judecată rămasă definitivă, conform legii.</p> <p>Menționăm că este posibil ca să fie recunoscute hotărârile instanțelor internaționale sau naționale ale altor state, după caz (de ex: Partidul National-Bolșevic (în rusă: Национал-большевистская партия, НБП) a fost interzis în Federația Rusă la 07.08.2007; organizațiile „DNR” și „LNR” sunt interzise în Ucraina, <i>Aum Shinrikyo</i>, sectă totalitară, interzise în Japonia ș.a.).</p> <p>De asemenea, este necesar de subliniat că, legea va interzice simbolurile fasciste, inclusiv cele grafice (reprezentate pe drapele, uniforme, insigne ș.a.), iar în acest sens sunt utile următoarele precizări: simbolurile Partidului Național Fascist din Italia (1921 - 1943) și Partidului Republican Fascist din Italia (1943 - 1945) au la bază reprezentarea <i>fasciei</i> (DEX: <i>Mănunchi de nuiete legat cu o curea în jurul unei securi, purtat în Roma antică de lictorii care însoțeau pe magistrați, consuli etc.</i>) Acest simbol central al fascismului era reprezentat pe drapelul Partidului Fascist, pe uniforme, pe drapelul ducelui etc. Dar acest simbol care urmează a fi interzis este utilizat și astăzi în heraldică, inclusiv cea din Republica Moldova (vezi</p>	

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propuneri, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecției	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
				<p>emblema Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, ecusonul de mânecă stângă pentru uniformă colaboratorului Departamentului Trupelor de Carabinieri al MAI, Inspectoratului General al Poliției, angajatului Întreprinderii de Stat „Servicii Pază” a MAI). Acest ecuson reprezintă „(...) însemnul unic (acvila) al Ministerului Afacerilor Interne (o acvilă de aur, cruciată de argint, ținând în gheara dreaptă o spadă, de același metal, iar în cea stângă fascii (...))” (Vezi decizia Comisiei Naționale de Heraldică nr. 335-IV.01 din 12 iunie 201, anexa 4, publicată la 4 septembrie 2015 în Monitorul Oficial nr. 253 (5295). În legislația României privind simbolurile unor instituții, fasciile sunt numite „securi consulare romane” (vezi simbolul Inspectoratului de Poliție a României).</p> <p>Simbolul fasciilor este prezent și în heraldica altor state: steme ale structurilor de stat ale Federației Ruse (Федеральная служба исполнения наказаний России, Федеральная служба судебных приставов), stema de stat a Franței, stema de stat a Ecuadorului, sigiliul Senatului SUA, stema statului american Colorado, emblema poliției din Norvegia ș.a. (vezi anexa).</p> <p>De aceea, pentru evitarea ca unele simboluri de stat să fie declarate fasciste și ținând cont de cele expuse, <u>în norma inițială</u>, legiuitorul a prevăzut aspectul menționat, referindu-</p>	

Nr. crt.	Textul părții constitutive al actului legislativ în vigoare, ce se propune spre modificare, completare sau abrogare	Textul părții constitutive al proiectului de act legislativ la care se propun amendamente propunerii, obiecții	Autorul amendamentului propunerii, obiecții	Conținutul amendamentului, propunerii, obiecții	Decizia Comisiei
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
				<p>se doar la simbolurile și atributele „naziste” „b) propagarea și demonstrarea în public a atributelor sau a simbolicii <u>naziste</u>, a unor atribute sau simbolici asemănătoare, pînă la confundare, cu atributele sau simbolica nazistă;”</p> <p>O soluție ar fi referirea doar la simbolurile și atributele naziste prevăzute în varianta inițială a normei cu completarea celor ale organizațiilor extremiste. Dacă se ia acest aspect în calcul, atunci urmează să fie excluse amendamentele corespunzătoare cu privire la simbolurile și atributele fasciste.</p>	

Veaceslav UNTILA,
Președinte al Comisiei

